

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio I. Confirmatio Sententiarum D De Marca, circa Libertates Ecclesiæ
Gallicanæ iniquè impugantarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

SECTIO XVII.

Accommodatio Notarum Superiorum ad SENTENTIAS atque USUS GALLICANOS.

ET si facillimum sit *Notas* præcedentes circa Concilia Generalia, applicare Sententiis atque Usibus Gallicanis; tamen operæ pretium erit aliquot afferre exempla hujus applicationis in certis capitibus, quibus illa facilius evadet in reliquis: iis vero, qui parùm cognoscunt eos Usus, ad eos plenius discendos invitabuntur. En igitur exempla per modum Observationis.

Eadem loca, quæ docent, Imperatores, per *Novem* Sæcula, non injuriose Concilia Generalia, probant, Principes non injuria sibi vindicare facultatem; 1. Convocandi Concilia Particularia ditionis suæ, 2. Impediendi, ne Episcopi ejusdem ditionis ullum, sine licentia sua, Conventum habeant: 3. Impediendi, ne iidem Episcopi è finibus suis egrediantur, ad commeandum ad Concilia, extrâ eosdem fines convocata, sine sua participatione; nam rationes, quæ militant pro Imperatoribus, Principibusque favent. Hæ sunt 1. Quod ii, quos convocabant, subditi ipsorum erant. 2. Quod ipsum referret, ut Ecclesia pacaretur; quia turbæ circa Religionem, sæpè discordias gignunt, circa Imperium. 3. Quod erant Protectores Religionis, quibus incumbat circa eam in statu optimo conservare; quod fit per Concilia. Porro, manifestum est has valere ergâ Principes, quoad tria jura prædicta, idè, quod Concilia Particularia, quæ in illorum ditionibus habentur, ex eorum subditis componuntur: quod controversiæ circa Religionem non minùs Regnum, quam Ecclesiam labefactent; &, quod Dignitas Principum non minùs eos faciat Tutores Ecclesiæ, quam olim erant Imperatores.

Jus assignandi Locum celebrationis Conciliorum, & Tempus præniendi, accessorium est juris ea convocandi: undè sequitur, testimonia, quæ probant Imperatores Orientis assignavisse Locum, & Tempus celebrationis Conciliorum Generalium, ostendere quoque, Principes idem posse ergâ Concilia Particularia Nationis suæ. Porro, in Conciliis in Gallia habitis, maxime sub *secunda* Regum progenie, cernitur, eos quintuplici hoc jure potitos esse ergâ Concilia Particularia, sicut Imperatores olim ergâ Concilia Generalia. Probationes referuntur in nostris Quæstionibus Historicis, circa Concilia Nationalia. Plures earum retulit D. DE MARCA in suis Libris *de Concordiâ*.

Quemadmodum Imperatores, utendo jure determinandi Locum celebrationis Conciliorum, quædam habuere in Palatio suo; qualia sunt *Quintum*, *Sextum*, & quod dicitur *Quini-Sextum*, itâ plures Galliæ Reges Concilia Particularia Regni sui habuere in Palatio suo; talia sunt *Vernense*, *Verberienſe*, *Compendiense*, *Aquisgranense*. Multæ rationes suadent Præsentiam Concilii Niceni, quam habuit Ostius Cordubensis, ipsi delatam fuisse per electionem Concilii cum beneplacito Imperatoris; neque enim credimus eum fuisse Legatum Pontificis. 2. Non habuit Præsentiam ratione sedis suæ; cum Episcopus foret tantum, & Concilium non haberetur in ejus Diocesi. Porro, exemplum hoc favere videtur Gallicano usui, circa Præsentiam electivam Conciliorum Cleri.

Quot probationes attulimus assistentiæ per Procuratorem in Conciliis Generalibus, tot habemus fundamenta moris Cleri Gallicani assistendi Comitibus per Procuratorem: nam Deputati, tam primi, quam secundi Ordinis, nihil aliud sunt, quam Procuratores Provinciæ suæ. Quod relatum fuit de modo opinandi per Nationes, in quibusdam Conciliis Generalibus usurpato, simile est usui eorundem Comitiorum, opinandi per Provincias. Cir-

ca *Opiniones*, & *Subscriptiones* Conciliorum Generalium, notavimus, quod, ex earum dispositione, noscatur Ordo Sessionis Patrum, quem Dignitati respondere probavimus. Porro, hunc Ordinem partim sequuntur subscriptiones Comitiorum; nam Archiepiscopi semper & ubique præcedunt Episcopos. Loquendo de *Actis* Conciliorum, multa observavimus, quæ perfectè congruunt Relationibus Comitiorum Cleri, itâ, ut hæ videantur dispositæ juxtâ methodum Actorum Conciliorum Orientalium; quæ divisa erant in *Actiones* aut *Collationes*, in quibus ea reperiuntur, quæ in eis gesta, aut dicta fuere, Instrumenta, quæ fuerunt lecta, Orationes, quæ habitæ fuerunt, denique Opiniones Patrum: Relationes autem Comitiorum in Sessiones distribuuntur; quæ nonnisi nomine differunt ab Actionibus aut Collationibus. In singula *Sessione* cernuntur ipsius gesta, cum Orationibus, Concionibus &c. habitis, Instrumentis, quæ lecta, Quæstionibus, quæ propositæ fuere, denique Opinioni- bus Deputatorum.

Quod observatum fuit circa Confirmationem Decretorum Conciliorum Generalium à Pontifice petitam, applicare sententiis Gallicanis superfedemus; quia id jam eo loco præstitimus, dicendo, Ecclesias, quæ arbitrantur Concilium Generale esse supra Pontificem, debere consequenter tenere, quod Decreta Conciliorum Generalium non indigent confirmatione Pontificia; Ecclesiam, porro, Gallicanam, ex earum numero esse. Adjecimus, earum sententiam confirmari per praxim omnium Conciliorum Generalium, excepto *Tridentino*, quod unicuique petiit à Pontifice confirmationem definitionum & Decretorum suorum. Verum hanc applicationem, ejusque fundamentum hic refricuisse haud erit inutile. Observabimus præterea, quod, Patres Tridentini qui petierunt confirmationem Pontificiam, id fecerunt ex mero obsequio; nam historia hujus Concilii docet eosdem Episcopos Hispanos, sedi Apostolicæ devotissimos, putavisse, Concilium esse supra Pontificem, itâ, ut quidam eorum id à Concilio declarari statuerint. *Petri SUAVIS Hist. lib. 5. pag. 403.* Vel, si alia fuerit causa istius rogationis, quod ea facta sit postquam plures ex Doctissimis & veritatis studiosissimis discessissent.

Quoad *Acceptationem*, jam notavimus *Tit. IV.* Concilium *Basileense* agnovisse justitiam & veritatem Sententiarum & Usuum Galliæ, juxtâ quos nulla datur autoritas Decretis Conciliorum Generalium, priusquam illa recepta ac promulgata fuerint; hoc unum adjecimus, testimonia supra relata de praxi Sæculorum priorum circa hanc rem, eandem Sententiam confirmare.

APPENDIX circa præcedentes *Notas*.

SECTIO I.

Confirmatio sententiarum D. DE MARCA circa Libertates Ecclesie Gallicane inique impugnatarum.

CUM, in suscepto Opere, de propugnandis Ecclesie Gallicanæ Libertatibus unice agatur, inutile est respondere cavillationibus Criticorum, circa originem Librorum de *Concordia Sacerdotii & Imperii*, methodumve eorum artificiosam. Etsi enim hæc falsa esse ostenderent, nihil præsidii Libertatibus accederet, sicut ab earum firmitate nihil detractum ibit, quamvis ea extrinseca vera esse confiteri cogeret. Satis superque autoritatis habent à se ipsis Libertates, nec ab eorum, qui eas

defen-

defenderunt, qualitate, mutuari pondus indigent. Idcirco, sufficit mihi sententias Autoris male impugnatas tueri; ac moneo interea, me, ad evitandas repetitiones, consulto prætermittendum omnia loca vexata inter probationes Libertatum, quæ superius confirmata fuere.

An jus faciendi Leges Ecclesiasticas inutile evadat, postro, quod illæ, non nisi post acceptationem, obligent?

Critici præfati, volendo probare, D. De Marca stabilitam in quodam loco Pontificis auctoritatem, circa aliquot capita, alio in loco convellere, circa eadem capita, in exemplum afferunt, quod, postquam demonstravit Pontifici competere jus condendi Leges Ecclesiasticas, suam ipse doctrinam disturbet, dicendo deinceps, Leges Pontificias non obligare, nisi acceptata fuerint, easque repudiari posse, si minus commodæ videantur; quippe contendunt illi, jus ferendi Leges esse inutile, si Leges non habent vim obligandi, nisi recepta fuerint, ita, ut liberum sit eas respicere, quæ minus commodæ erunt.

Ad diluendam criminationem hanc, sufficeret remittere ad ipsum Auctorem *Libr. III. Cap. XVI.* ibi enim tam validè astruit necessitatem Acceptationis, ut Lex obligare possit, ut inde sequatur, potestatem condendi Leges non esse inutilem; tum enim, si talis potestas sic evaderet inutilis, manifestè absurdum esset contendere, Legem non obligare, nisi post acceptationem; aliundè verò impossibile est solidè probare veritatem opinionis evidentè absurdæ. Sed, ne quis me studio captum, vel ex anticipato iudicio loqui ducat, satius est Autorem purgare rationibus sequentibus.

1. Legislator eas faciat leges, quæ evidentem utilitatem habeant, & tunc eas sponte receptum iri experietur; namque oporteret, ut corpus subditorum, à quo pendet Acceptatio, omnino à ratione alienum, suoque bono inimicum esset, ut tales Leges respuerent. Quod si Legislator faciat Leges manifestè perniciosas subditis suis, tum sibi arrogat jus, quo caret; namque nullam accipit, nisi pro bono publico, potestatem. Quod si leges videantur utiles, sed usus contrarium doceat; credibile est, intentionem ejus non esse, ut illæ observentur.

2. Plures sunt Actus, qui effectu carent, nisi accipiantur ab iis, in quorum favorem facti sunt; tales sunt v. gr. Donatio, Promissio, Testamentum, vota solemnia Religionis, collatio Beneficiorum, Præsentatio, Electio, Resignatio, mandatum, seu Delegatio, & plures similes, qui prorsus effectu carent, nisi acceptentur ab iis, quos respiciunt; & nihilominus nemo dicit potestatem faciendi tales actus esse inutilem; illud enim provenit ex eorum naturâ, quippe cum imponant aliquam obligationem iis, in quorum favorem facti sunt: v. g. si quis adipiscatur Beneficium, per aliquam prædictarum viam, tenetur ejus Officia obire, & onera ferre. Donatarius tenetur solvere censum, quo fundus ei datus oneratus est, solvere pecuniam mutuatam in cujus hypothecam assignatus est. Hæres tenetur debitis hereditatis &c; Aequum est, ut obligatio hæc sit voluntaria; talis autem fit per Acceptationem actuum. Porro, actus, per quem Legislator Leges fert subditis suis, communem habet naturam cum prædictis; quia subditis imponit obligationem eas observandi: æquum est igitur, ut Leges non habeant vim obligandi, nisi post acceptationem, quæ obligationem voluntariam facit. Sanè, Legislator contrahit cum subditis suis per Leges suas, seque astringit non solum ad eos adjuvandos in executione Legum suarum, sed etiam ad eos conservandos in eorum juribus: subditi autem se adstringunt ad observationem Legum. Indè fit, ut

Dominus benignè atque humanè agere volens cum Hominibus, fœdus & Testamentum vocavit Legem, quam Judæis, & Legem, quam Christianis dedit.

3. Quid sentires de Legislatore, qui quereretur jus suum esse inutile, ideò, quod subditi sui habeant jus respuendi eas Legem, quas contra Legem Divinam ferret, vel quarum exequutio impossibilis foret; hunc sanè reprehenderes; quia Leges, quarum ferendarum jus habet, justæ ac possibiles esse debent, jusque illud, ea tantum conditione, ipsi datum fuit: illi ergò reprehendendi sunt, qui dicunt, jus Pontificum ferendi Leges Ecclesiasticas, esse inutile, si subditi habeant jus respuendi Leges minus commodas: quo verbo Autor intelligit Leges bono publico contrarias; nam, si Leges justæ atque possibiles esse debent, debent quoque utiles esse, & vergere ad bonum commune, *Cap. 2. Dist. IV.*

SECTIO II.

Discussio & Refutatio auctoritatum & Rationum à FAGNANO adductarum, quibus probare nititur, LEGES ECCLESIASTICAS ligate antè illarum acceptationem, in 2. part. lib. I. Decretal. p. 524. & p. 634. Edit. Colon. 1704.

Inter sententias Ecclesiæ Gallicanæ non infimum tenet locum, illa, quæ tuetur Decreta à Conciliis, vel à Pontificibus edita non obligari, nisi post debitam acceptationem: hæc autem duplici modo propugnari potest. Nempè 1. Relatione momentorum, quibus fulcitur. 2. Refutatione illorum, quibus impugnatur. Posteriori viam hic sequemur; atque, ut labor utilior sit, elegimus Autorem insigniorem, qui validiora contra Gallicanam sententiam argumenta collegit: undè fiet, ut, si monstraverimus illa infirma esse, firmior manebit ista sententia.

Sed prius observandum 1. Quòd in locis, ubi Decreta Pontificia non publicantur, nisi post acceptationem debitam, receptio, quæ illorum fit, per usum, nihil aliud est, quàm executio, quæ supponit illa esse acceptata; ideòque, auctoritates & Rationes, quæ loquuntur de hujusmodi receptione per usum, non probant Leges obligare antequam acceptentur: & tales sunt pleræque illarum, quæ afferuntur à FAGNANO. 2. Idem dicendum de illis, quæ loquuntur de Legibus Ecclesiasticis conditis in executionem Juris Naturalis aut Divini. Quoad illa, sic sumpta, non egent Acceptatione, ut ligent; cum in hoc, quòd executioni mandant, ejusdem sint conditionis, ac jus Naturale & jus Divinum: secus quoad pœnas, quæ adjiciuntur, ut ferentur.

3. Inter auctoritates, quæ adducuntur contra prædictam sententiam, nonnullæ videntur esse suppositivæ. Talis est, quæ desumitur ex Epistola GREGORII IV. omnibus Episcopis quippe quæ insignis suppositionis notas habeat, ut inferius ostendetur.

4. Distinctio excogitata *Legis Præceptivæ*, vel *Præceptorie*, & *simplicis Legis* caret solido fundamento. Imò repugnat ideæ Legis, cujus est præcipere, & obligationem imponere, sive vetando, sive jubendo. Si hortatur tantum, aut consulit, desinit esse Lex: nec refert quòd Lex CHRISTI habeat sua Consilia, ut & præcepta sua; hoc enim intelligendum ex de illius Religione aut Doctrina, quæ nomine Legis illius donatur: Itaque, dicere Leges præceptivas ligare antè acceptationem per usum, alias verò non ligare, nisi post hanc receptionem; idem est ac dicere, omnem veram Legem ligare ante receptionem, per usum. Illas verò, quæ nomen Legis dumtaxat habent, non ligare, nisi post receptionem: undè